

Föreskrift 58/011/2000

YRKESEXAMEN
I TEXTILVÅRD

2000

GRUNDER FÖR
FRISTÅENDE EXAMEN

YRKESEXAMEN I TEXTILVÅRD

EXAMENSGRUNDER

UTBILDNINGSTYRELSEN 2002

Edita Prima Oy
Helsingfors 2002

ISBN 952-13-1369-2 (häft.)
ISBN 952-13-1370-6 (PDF)



OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNR 58/011/2000

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **7.8.2000**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.9.2000 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

F 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN I TEXTILVÅRD

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunder för yrkesexamen i textilvård.
Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.9.2000 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Översinspektör

LEA LAKIO
Lea Lakio

Hakaniemenkatu 2
PL 380
00531 HELSINKI
Puhelin (09) 774 775

Hagnäsgatan 2
PB 380
00531 HELSINGFORS
Telefon (09) 774 775

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen	8
1 § Delarna i examen	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen i textilvård och grunderna för bedömningen	10
1 § Vattentvätt.....	10
a) Kraven på yrkesskicklighet	10
b) Mål och kriterier för bedömningen	10
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	15
2 § Kemtvätt.....	15
a) Kraven på yrkesskicklighet	15
b) Mål och kriterier för bedömningen	15
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	19
3 § Vård av sjukhustextilier	20
a) Kraven på yrkesskicklighet	20
b) Mål och kriterier för bedömningen	20
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	20
4 § Vård av operationssalens textilier	21
a) Kraven på yrkesskicklighet	21
b) Mål och kriterier för bedömningen	21
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	21
5 § Vård av specialtextilier	21
a) Kraven på yrkesskicklighet	21
b) Mål och kriterier för bedömningen	21
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	22
6 § Tvätteributiksservice	22

a) Kraven på yrkesskicklighet	22
b) Mål och kriterier för bedömningen	22
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	23
7 § Mattservice.....	24
a) Kraven på yrkesskicklighet	24
b) Mål och kriterier för bedömningen	24
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	24
8 § Textiluthyrningsservice	25
a) Kraven på yrkesskicklighet	25
b) Mål och kriterier för bedömningen	25
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	25
9 § Kundbetjäning och tvätteriets datasystem	26
a) Kraven på yrkesskicklighet	26
b) Mål och kriterier för bedömningen	26
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	26
10 § Läder- och pälsskötsel.....	26
a) Kraven på yrkesskicklighet	26
b) Mål och kriterier för bedömningen	26
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	27
11 § Företagsamhet i tvätteribranschen	27
a) Kraven på yrkesskicklighet	27
b) Mål och kriterier för bedömningen	27
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	27
12 § Logistik inom textilvården	28
a) Kraven på yrkesskicklighet	28
b) Mål och kriterier för bedömningen	28
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	28
13 § Språkkunskap i servicesituationer	29
a) Kraven på yrkesskicklighet	29
b) Mål och kriterier för bedömningen	29
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	29
Bilaga	30

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § FRISTÅENDE EXAMINA

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

ÖRBEREDANDE UTBILDNING FÖR FRISTÅENDE EXAMINA

Fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i utbildningen. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som förberedande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § DE ALLMÄNNA GRUNDERNA FÖR SÄTTET AV PÅVISA YRKESKICKLIGHET OCH FÖR BEDÖMNING AV EXAMENSPRESTATIONERNA

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall så realistisk och autentisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskan det av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han/ hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN I TEXTILVÅRD

1 § Delarna i examen

Yrkesexamen i textilvård består av en obligatorisk och tre valfria examensdelar. Examinanden kan också välja de båda obligatoriska delarna, varvid prestationen motsvarar två valfria examensdelar. Examen är klar när alla erforderliga examensdelar har avlagts med godkänt resultat.

Examensdelarna i yrkesexamen i textilvård är följande:

Obligatorisk del, två alternativ:

1. Vattentvätt
2. Kemtvätt

Valfria delar:

3. Vård av sjukhustextilier
4. Vård av operationssalens textilier
5. Vård av specialtextilier
6. Tvätteributiksservice
7. Mattservice
8. Textiluthyrningsservice
9. Kundbetjäning och tvätteriets datasystem
10. Läder- och pälsskötsel
11. Företagsamhet i tvätteribranschen
12. Logistik inom textilvården
13. Språkkunskap i servicesituationer

Kapitel 3

YRKESSKICKLIGHET SOM KRÄVS I YRKESEXAMEN I TEXTILVÅRD OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

I yrkesexamen i textilvård är kraven på yrkesskicklighet baserade på de uppgifter och färdigheter behövs i arbetslivet. Målen för bedömningen anger de områden eller funktioner som skall anses speciellt väsentliga vid bedömning av yrkesskickligheten, och bedömningskriterierna anger hur väl examinanden bör kunna sköta sitt arbete. Sätten för att påvisa yrkesskickligheten anger fordringarna i samband med avläggande och bedömning av yrkesproven för ifrågavarande examensdel.

Fristående examina arrangeras enligt läroanstaltens plan för anordnande av yrkesprov. Från examensfordringarna härledda yrkesprov och provuppgifter skall planeras så att de är av central betydelse för yrkeskompetensen, och de skall omfatta alla de områden eller funktioner som anges som bedömningsobjekt. Yrkesproven skall utvisa examinandens färdigheter och förmåga att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i nya och varierande situationer. Yrkesproven skall ordnas på ställen där det går att utföra sådana uppgifter, som ger faktiska möjligheter att bedöma om examinandens prestationsnivå motsvarar kriterierna för respektive examensdelar.

För påvisandet av yrkesskickligheten skall det för varje examinand uppgöras en specificerad, personlig plan för yrkesprovet (se UBS-föreskrift 47/011/ 2000). Planen skall utformas i enlighet med grunderna för yrkesexamen i textilvård. Bedömningen sker per examensdel så att examinandens yrkesskicklighet jämförs med de angivna kraven på yrkesskicklighet och den prestationsnivå som förutsätts i bedömningskriterierna. Vid bedömning av proven samlar man material för bedömningsbeslutet. Materialet rörande

examinandens yrkes- och arbetsfärdigheter insamlas systematiskt och i första hand med kvalitativa metoder. Beslut om godkännande eller underkännande av en prestation fattas på basis av det samlade materialet vid ett trepartsmöte (representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren eller yrkesutövaren och lärarna). För varje examensdel godkänns alltid den i kriterierna definierade prestationsnivån.

För att förenhetliga bedömningen bestämmer examenskommissionen normerna för bedömning av yrkesskickligheten. Kommissionen får dock inte ändra på grunderna för bedömningen. Då examina bör följa en riksomfattande kvalitetsstandard, skall den som anordnar yrkesprov sända sin plan för ordnande av yrkesexamen i textilvård till examenskommission inom rengöringsbranschen för godkännande innan yrkesproven anordnas. Examenskommissionen avgör tolkningsfrågor, t.ex. hur provplatserna lämpar sig för avläggandet av en viss examensdel och om yrkesprovet är tillräckligt.

En prestation skall avbrytas, om examinanden handlar så att kundernas säkerhet riskeras eller om han allvarligt försummar sin egen eller arbetsgemenskapens säkerhet.

För examensdelarna gäller följande krav på yrkeskunskap, mål och kriterier för bedömningen samt sätten att påvisa yrkesskickligheten:

1 § VATTENTVÄTT

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden är så väl förtrogen med tvätteriernas organisations- och verksamhetsmodeller som en textilvårdares arbetsuppgifter förutsätter och bildar sig en uppfattning om sin egen roll och sitt ansvar i tvätteriets verksamhet.</p> <p>Examinanden kan föra fram sitt kunnande och sin arbetsinsats och värdesätter sina kunskaper, sköter sina arbetsuppgifter självständigt och systematiskt och tar som gruppmedlem hänsyn till de andra och till gruppens gemensamma mål. Vid sin planering beaktar examinandem att tvättarbetet bör uppfylla kraven på hygien och överenskommen kvalitet och att arbetet bör löpa väl, vara lönsamt och bygga på samverkan inom hela arbetsgemenskapen.</p> <p>Examinanden uppträder vänligt och naturligt såväl i kundservicen som inom arbetsgemenskapen, inser vad saklig kommunikation betyder för tvätteriets verksamhet och eftersträvar individuell betjäning. Examinanden har god kännedom om hur material och textilier</p>	<p>Verksamhetsmodeller i tvätteribranschen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för olika typer av tvätterier, deras verksamhetsformer och tjänster • har bekantat sig med olika tvätteriers organisation och kan uppfatta deras uppbyggnad, verksamhetsprinciper, service och marknad <p>Arbetsinsats</p> <ul style="list-style-type: none"> • visar att han/hon tar ansvar för sin utveckling i yrket • använder arbetstiden effektivt, väljer nya arbetsmetoder och utnyttjar även arbetsplatsens maskiner och apparater effektivt • förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för att en tjänst eller produkt skall motsvara det som avtalats, när den överlämnas till nästa bearbetare eller till kunden • beaktar sina egna och arbetsgemenskapens insatser i tvätteriets verksamhet och presterandet av högklassiga arbetsresultat • ändrar smidigt på sina planer och arbetssätt enligt situationens krav <p>Kundbetjäning och kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter kundservicesituationer, tar emot textilier och gör behövliga observationer och anteckningar om dem

bör behandlas och vårdas och visar prov på lönsamhetstänkande i sitt handlingsätt.

Examinanden känner till kostnadsbildningen inom tvätteriverksamheten, speciellt de faktorer som påverkar arbetskostnaderna, och vet hur man som arbetstagare kan medverka till lönsamhet och kostnadsminskningar. Examinanden bedömer och utvecklar effektiviteten i arbetet tillsammans med sina medarbetare.

Examinanden känner till materialen och skötselansvisningarna för textilier och kan välja rätt metod enligt anvisning. När anvisningar saknas kan examinanden välja någon metod som är naturlig för skötsel av textilierna. Examinanden kan bedöma hur

- beaktar i sitt arbete nästa arbetsmoment och inser betydelsen av interna kundrelationer
- är aktiv, omsorgsfull och flink
- visar initiativ och ansvarskänsla och betar sig korrekt
- vägleder kunderna i valet av service, förhandlar om olika specialåtgärder och gör nödiga reservationer beträffande värden av textilierna
- vinnlägger sig om trivsel, ordning och en naturlig atmosfär inom arbetsenheten
- vårdar sig om sitt yttre så som kundservice kräver
- värdesätter sitt arbete och låter detta komma till synes i kundservice och inom arbetsgemenskapen
- är medveten om de skyldigheter och rättigheter som hör till arbetet
- kan uttrycka sig i tal och skrift vid kundservice och marknadsföring av tjänsterna
- sköter kundservice också per telefon och kan effektivt upprätthålla kontakter via e-post
- känner till tvätteriets datasystem och utnyttjar informationstekniken enligt vad arbetsuppgiften kräver
- behandlar kundrespons sakligt från tvätteriets och konsumentskyddets synpunkt

Kostnadsmedvetenhet i tvätteriarbetet

- utför arbetet utan dröjsmål
- väljer effektiva metoder för tvätt och efterbehandling, utför arbetet rätt med en gång
- arbetar med beaktande av åtgärderna på nästa arbetsställe och hela processen
- tvättar fulla maskiner och undviker tomgång i apparaturen
- använder maskiner och apparater på ett energisnålt sätt: rätta tider för uppvärmning och drift, justering efter behov, vattenbesparande metoder
- kan utföra beräkningar i anslutning till tvätteriarbetet (dosering av tvättkemikalier, tvättmängder i maskinerna, produktions- och leveranstider, priskalkylering och bl.a. rabatter)

Materialkännedom

- känner till hur olika material reagerar vid tvätt och kan sköta textilier rätt även när anvisningar saknas eller skötselråden är felaktiga
- vet vilka material som inte kan skötas i ett tvätteri
- har materialkunskap på följande delområden:
 - råmaterialen för textilier
 - läder, päls

<p>tillförlitliga olika skötsel­anvisningar är.</p> <p>Examinanden känner till tvättprocessens skeden i olika slags tvätterier och handlar rätt i de olika skedena, kan bidra till att utveckla tvätteriverksamheten, vet vilka kvalitets-, renhets- och hygienmålsättningar som gäller för olika tvättinrättningar och kan arbeta i enlighet med målen.</p> <p>Examinanden känner till olika tvättkemikalier och deras användning med hänsyn till tvättresultat och arbets­säkerhet, har reda på de allmänna miljö­vårdsbestämmelserna och särskilt miljöfrågorna i samband med tvätterier, känner till systemen för dosering av tvättmedel och kan välja medel enligt data om produkternas sammansättning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - textilbenämningar på främmande språk - färgning, tryck, appretur - vävbindningar - hur klädesplaggens sammansättning påverkar skötseln - val av textilvårdsmetod enligt kändedomen om material <p>Rengöring och hygienkrav</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till ingångna avtal och tvätteriets kvalitetsmål • beaktar i sitt arbete kundernas behov, den avtalade kvalitetsnivån, arbetets lönsamhet och samverkan inom arbetsgemenskapen • kan förklara arbetsplatsens kvalitetskriterier för kunderna • har lärt sig hygieniska arbetssätt, vilket framgår av examinandens habitus, arbete och arbetsmiljö • känner till olika typer av smuts och hur de avlägsnas • väljer skötsel­metoder ekonomiskt enligt hygienens krav och materialens smutsighet <p>Användning av tvättkemikalier</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljer olika tvätt-, bleknings-, appreterings- och fläckuttagningsmedel avsedda för vattentvätt och använder dem i sitt arbete (på basis av kändedom om produkternas sammansättning, ingrediensernas egenskaper, tvättmedelsformerna och doseringssystemen) • använder tvätteriets tvättkemikaliesystem • vet hur tvättkemikalierna inverkar på arbets­säkerheten och miljön och kan skydda sig vid arbete med kemikalier • följer vid användning av tvättkemikalier de säkerhets- och miljö­vårdsdirektiv som framgår av brukssäkerhetsinfor­mationen • använder tvättkemikalier enligt doserings­föreskrifterna och kontrollerar funktionen i automatisk doserapparat • kan vid doseringen räkna om viktmått till volymmått • kan beräkna åtgången av tvättkemikalier och jämföra kostnaderna för användning av olika medel <p>Tvättprocess</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar emot, märker och sorterar tvätten i en inrättning för vattentvätt • sköter olika tvätt- och torkningsprocedurer effektivt, ergonomiskt och riskfritt
--	---

Examinanden vet hur de olika faktorerna i tvättprocessen samverkar när textilier ska rengöras och kan uppfylla kundernas kvalitetsförväntningar på ett för tvätteriet lönsamt sätt. Examinanden kan begagna sig av automationen i tvätteribranschen, bl.a. mottagnings- och märkningssystemen, transportsystemen och automatiken i maskiner och apparater, känner till tvättmaskinens funktionsprinciper och programmens uppbyggnad och kan föreslå ändringar i programmen. Examinanden beaktar ergonomi och säkerhet i arbetet och förstår arbetstagarens ansvar för att maskiner och utrustning hålls i skick.

Examinanden kan välja och utföra efterbehandlingsmetoder för olika textilkategorier, avgöra hur grundlig efterbehandling textilierna fordrar enligt kvalitetsmålen och prestera överenskommen kvalitet.

Examinanden behärskar fläckuttagnings- och omtvättpraxis, kan avgöra vilken renhetsgrad som erfordras enligt kvalitetsmålen och presterar överenskommen kvalitet i fråga om textiliernas renhet.

Examinanden förstår vad störningsfritt fungerande maskinell utrustning betyder

- använder automatiska system för olika tvättskeden, efterbehandling och distribution
- känner till tvättmaskinsprogrammets uppbyggnad och kan övervaka programmen, avhjälpa störningar i dem och ge förslag till utveckling av programstrukturen
- fyller i tvättmottagnings- och leveranslistor och vidarebefordrar dem för fakturering
- klarar av de viktigaste av de rensnings- och justeringsåtgärder som behövs för att den maskinella utrustningen och tvätteriet ska fungera störningsfritt
- kan förklara vilka mättnings- och kontrolluppgifter kvalitetskontrollen omfattar och tar de prov som behövs vid egenkontroll
- utnyttjar informationstekniken på arbetsplatsen i den utsträckning arbetsuppgifterna kräver

Efterbehandling

- sköter torkningen på sätt som lämpar sig för olika efterbehandlingar
- klarar mangling, tunnelfinish och pressning av textilier
- viker och förpackar textilierna på sätt som avtalats med kunderna
- beaktar ergonomiska faktorer
- ser till att de apparater som används är rätt inställda
- kontrollerar renheten och efterbehandlingskvaliteten och kan rätta till kvalitetsfel

Fläckuttagnings- och omtvätt

- väljer lönsamma fläckuttagningsmetoder för masstvätt och specialtvätt
- avlägsnar fläckar med blekningsmedel och andra metoder vid masstvätt och omtvätt av fläckade textilier
- avlägsnar enskilda fläckar vid behov och använder för vattentvätterier avsedda fläckuttagningsmedel och -apparater
- beslutar om utgallring och utbyte av nedfläckade uthyrningstextilier

Driftsäkerhet i den maskinella utrustningen, renhållning och avfallshantering

- städar sin närmaste arbetsmiljö i tvätteriet
- rengör tvättmaskiner och torkapparater
- avgör när en mangel behöver rengöras och vaxas och kan utföra arbetet
- kan förnya banden i en mangel

<p>för resultat och kundbelåtenhet samt hur renlighet på arbetsplatsen medverkar till god tvätthygien och kvalitet. Examinanden kan hålla snyggt omkring sin arbetsplats och främja renhållningen i hela tvätteriet, inser vikten av samarbete med egentlig underhållspersonal (även köpt underhållsservice, små tvätterier), följer med alla funktioner och upplyser sakligt om störningar och servicebehov. Examinanden utvecklar tvätteriarbetet enligt principerna för hållbar utveckling, känner till avfallshandlingens principer och kan behandla och sortera avfall enligt gällande författningar och direktiv samt sköta avfallshandlingen i speciella situationer.</p> <p>Examinanden känner till bestämmelserna om arbete och arbetsavtal, kan handla korrekt enligt sina rättigheter och skyldigheter, vet hur arbetsplatsens arbetarskydd är organiserat och vad som hör till arbetarskyddet: skyddsutrustning och andra försiktighetsåtgärder, brukssäkerhetsinformation, ergonomiska arbetssätt, första hjälpen, alarmsystem. Examinanden har kännedom om arbetsplatsens företagshälsovård och den hälsofrämjande verksamheten på arbetsplatsen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rengör press- och tunnelfinishapparaterna • granskar textilvårdsprocessens gång, noterar avvikelser och informerar om dem • observerar tecken på driftstörning i maskinerna inom sitt ansvarsområde och kan avhjälpa störningar eller vid behov tillkalla hjälp • kan sakligt upplysa underhållspersonal om förekommande fel • arbetar på sätt som minskar uppkomsten av avfall, t.ex. genom val av lämpligt förpackningsmaterial och genom mångsidigt bruk av transportsystemen • sorterar tvätteriets avfall och levererar det till behörig uppsamlingsplats <p>Arbetslivskunskap och arbetarskydd</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter arbets- och avlöningsfrågor konstruktivt inom arbetsgemenskapen • känner till branschens kollektivavtal • är medvetna om riskerna i tvätteriarbetet och handlar enligt arbetarskyddsanvisningarna • kan skydda sig personligen och iakttar den försiktighet som arbetsuppgifterna kräver • arbetar ergonomiskt • känner till företagshälsovården och den hälsofrämjande verksamheten på sin arbetsplats • reagerar snabbt i farliga situationer och hittar information om första hjälpen • sköter om sitt egen arbetshälsa
---	---

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Som arbetsmiljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig tvätterier som utför vattentvätt.

2 § KEMTVÄTT

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden är så väl förtrogen med tvätteriernas organisations- och verksamhetsmodeller som en textilvårdares arbetsuppgifter förutsätter och bildar sig	<p>Verksamhetsmodeller i tvätteribranschen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för olika typer av tvätterier, deras verksamhetsformer och service • har bekantat sig med olika tvätteriers organisation

en uppfattning om sin egen roll och sitt ansvar i tvätteriets verksamhet.

Examinanden kan föra fram sitt kunskande och sin arbetsinsats och värdesätter sina kunskaper, sköter sina arbetsuppgifter självständigt och systematiskt och tar som gruppmedlem hänsyn till de andra och till gruppens gemensamma mål. Vid sin planering beaktar examinandan att tvättarbetet bör uppfylla kraven på hygien och behörig kvalitet och att arbetet bör löpa väl, vara lönsamt och bygga på samverkan inom hela arbetsgemenskapen. Examinanden uppträder vänligt och naturligt såväl i kundservice som inom arbetsgemenskapen, inser vad saklig kommunikation betyder för tvätteriets verksamhet och eftersträvar individuell betjäning. Examinanden har god kännedom om hur material och textilier bör behandlas och vårdas och visar prov på lönsamhetstänkande i sitt handlingsätt.

Examinanden känner till kostnadsbildningen inom tvätteriverksamheten, speciellt de faktorer som påverkar arbetskostnaderna, och vet hur man som arbetstagare kan medverka till lönsamhet och kostnadsminskningar. Examinanden

och kan uppfatta deras uppbyggnad, verksamhetsprinciper, service och marknad

Arbetsinsats

- visar sig ta ansvar för sin utveckling i yrket
- använder arbetstiden effektivt, väljer nya arbetsmetoder och utnyttjar även arbetsplatsens maskiner och apparater effektivt
- förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för att en tjänst eller produkt skall motsvara det avtalade, när den överlämnas till nästa bearbetare eller till kunden
- beaktar sina egna och arbetsgemenskapens insatser i tvätteriets verksamhet och presterandet av högklassiga arbetsresultat
- ändrar smidigt på sina planer och arbets sätt enligt situationens krav

Kundbetjäning och kommunikation

- kan sköta kundservice, tar emot textilier och gör behövliga observationer och anteckningar om dem
- är aktiv, omsorgsfull och flink
- visar initiativ och ansvarskänsla och betar sig korrekt
- vägleder kunderna i valet av service, för-handlar med dem om specialåtgärder som står till buds
- vinnlägger sig om trivsel, ordning och en naturlig atmosfär inom arbetsenheten
- vårdar sig om sin yttre framtoning så som kundservice fordrar
- uppskattar sitt arbete och visar sin uppskattning i kundservice och inom arbetsgemenskapen
- är medveten om de skyldigheter och rättigheter som hör till arbetet
- kan uttrycka sig i tal och skrift vid kundservice och marknadsföring av tjänsterna
- sköter kundservice också per telefon och e-post
- känner till tvätteriets datasystem och utnyttjar informationstekniken enligt vad arbetsuppgifterna kräver
- behandlar kundrespons sakligt från tvätteriets och konsumentskyddets synpunkt

Kostnadsmedvetenhet i tvätteriarbetet

- arbetar flinkt, väljer effektiva metoder för tvätt och efterbehandling, utför arbetet rätt med en gång
- arbetar med beaktande av åtgärderna på nästa arbetsställe och av hela processen
- tvättar fulla maskiner och undviker tomgång i apparaturen

bedömer och utvecklar effektiviteten i arbetet tillsammans med sina medarbetare.

Examinanden känner till särskilt de material som brukar kräva kemisk tvätt samt skötselanvisningarna för textilier och väljer lämpliga textilvårdsmetoder. Examinanden kan bedöma anvisningarnas tillförlitlighet och i fall där skötselanvisningar saknas välja en metod som är naturlig för ifrågavarande textilier. I examinandens verksamhet syns ett lönsamhetstänkande (tidsberäkningar, åtgång av tvättkemikalier, valda arbetsätt).

Examinanden kan bedöma vad olika textilmaterial tål och hur olika sorters smuts går att avlägsna samt handlar i enlighet därmed vid förbehandling och fläckuttagnig.

- använder maskiner och apparater på ett energisnålt sätt: rätta tider för uppvärmning och drift, maskininställning efter behov, vattenbesparande metoder
- använder tvättkemikalier enligt doseringsanvisningarna och kontrollerar funktionen i automatisk doserapparat
- kan utföra beräkningar i anslutning till tvätteriarbetet (dosering av tvättkemikalier, tvättmängder i maskinerna, produktions- och leveranstider, priskalkylering och bl.a. rabatter)

Kännedom om material som kemtvättas

- är aktiv i kundservicesituationer
- är vänlig, omsorgsfull och flink
- går in för individuell betjäning
- känner till hur olika material reagerar vid tvätt och kan sköta textilier rätt även om anvisningar saknas eller skötselråden är felaktiga
- har materialkunskap på följande delområden:
 - råmaterialen för textilier
 - läder, päls
 - textilbenämningar på främmande språk
 - färgning, tryck, appretur
 - vävbindningar
 - hur klädesplaggens sammansättning påverkar skötseln
 - val av textilvårdsmetod enligt material
- granskar textilprodukterna när de tas emot och upplyser kunderna om olika skötselalternativ och eventuella problem
- kan avgöra när textilvårdsåtgärder inte alls är möjliga
- gör reservationer beträffande textilvården
- märker och sorterar textilierna
- väljer den för textiliernas material, skick och smutsighetsgrad lämpligaste metoden: tvätt med organiska lösningsmedel, kemisk vattentvätt eller normal vattentvätt
- sänder specialtvätt till ett sakkunnigt tvätteri

Förbehandling och fläckuttagnig

- förbehandlar textilierna så som materialet och skötselmetoden förutsätter
- bedömer om fläckuttagnig behövs och är möjlig, utför detta arbete vid behov
- avgör och meddelar kunden när fläckar inte kan avlägsnas utan att textilaterialet tar skada

Tvättprocess

- har kännedom om ingångna avtal och tvätteriets

Examinanden känner till tvättprocessens skeden i olika tvätterier, kan handla rätt i processens olika skeden och kan med kännedom om sina påverkningsmöjligheter bidra till utveckling av hela verksamheten. Examinanden vet hur de olika faktorerna i tvättprocessen samverkar till att textilierna blir rena och kan använda de för kemtvätt avsedda maskinerna och apparaterna för att prestera arbetsresultat som motsvarar kundernas kvalitetsförväntningar och är lönsamma med tanke på tvätteriets verksamhet. I sitt arbete beaktar examinandens ergonomi och säkerhet samt förstår det ansvar som arbetstagaren har för att den maskinella utrustningen ska hållas i skick.

Examinanden kan efterbehandla textilier på behörigt sätt med effektivt utnyttjande av arbetsplatsens utrustning, kan avgöra hurdan efterbehandling som erfordras enligt kvalitetsmålen och kan åstadkomma överenskommen kvalitet.

Examinanden känner till de allmänna miljövårdsbestämmelserna och särskilt de med kemtvätt förenade miljöfrågorna. Examinanden utvecklar tvätteriarbetet enligt principerna för hållbar utveckling.

kvalitetsmål

- tar i sitt arbete hänsyn till kundernas behov, den avtalade kvalitetsnivån, företagets lönsamhet och samverkan inom arbetsgemenskapen
- tvättar textilierna med lösningsmedel och vatten (organiska lösningsmedel, kemisk vattentvätt och normal vattentvätt)
- känner till maskinernas automatik och programmets uppbyggnad, kan följa med hur programmen går igenom, ingripa vid störningar samt föreslå ändringar
- vet skillnaden mellan kemisk vattentvätt och lösningsmedelstvätt och kan välja metod enligt textiliernas tålighet, tillgänglig utrustning och tidsåtgång för arbetet
- känner till rengöringseffekten av olika lösningsmedel (vatten, tetrakloreten, alifatiska kolväten), kan välja och tillämpa rätta metoder
- bedömer rengöringsresultaten och utför fläckuttagning eller omtvättning vid behov
- kan reagera för förändringar i förhållandena

Efterbehandling

- väljer efterbehandlingssätt enligt textilvara och tillbudsstående apparatur
- stryker, ångar och pressar textilierna
- bedömer renheten och finishens ändamålsenlighet och rättar till kvalitativa fel
- förpackar textilierna på sätt som är ändamålsenliga från kundernas synpunkt
- upplyser kunderna om varför slutresultatet inte alltid är det bästa möjliga

Arbetarskydd och miljövard

- känner till egenskaperna hos de lösningsmedel som används vid kemtvätt och kan tillämpa behöriga skyddsmetoder i arbetet samt hantera uppkommet processavfall enligt bestämmelserna om arbetarskydd och miljövard
- kontrollerar maskinernas skick och halten av lösningsmedelsångor i tvätteriets luft
- vet hur tvättkemikalierna inverkar på arbets säkerheten och miljön och beaktar sådan inverkan i sitt arbete
- iakttar vid användning av tvättkemikalier de säkerhets- och miljövårdsdirektiv som framgår av brukssäkerhetsinformationen

Driftsäkerhet i den maskinella utrustningen, renhållning och avfallshantering

- städar sin närmaste arbetsmiljö i tvätteriet

<p>Examinanden inser vad störningsfritt fungerande maskinell utrustning betyder för arbetet, arbetsresultatet och kundbelåtenheten och förstår sitt eget ansvar för utrustningens skick och funktionsduglighet. Examinanden vet hur renlighet på arbetsplatsen medverkar till kvalitet, kan hålla snyggt omkring sin arbetsplats och främja renhållningen i hela tvätteriet, samarbetar med underhållspersonalen (även köpt underhållsservice, små tvätterier), följer med verksamheten och upplyser sakligt om störningar och servicebehov. Examinanden känner till avfallshandlingens grunder och kan behandla och sortera avfall enligt gällande författningar och direktiv samt sköta avfallshandlingen i speciella situationer.</p> <p>Examinanden är förtrogen med bestämmelserna om arbete och arbetsavtal, kan handla korrekt enligt sina rättigheter och skyldigheter, vet hur arbetsplatsens arbetarskydd är organiserat och vad som hör till arbetarskyddet: skyddsutrustning och andra försiktighetsåtgärder, bruks säkerhetsinformation, ergonomiska arbetssätt, första hjälpen, alarmsystem. Examinanden vet hur arbetsplatsens företagshälsovård och den hälsofrämjande verksamheten på arbetsplatsen fungerar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rengör olika tvättmaskiner, fläckbehandlingsbänkar, strykjärn och -bräden, ångskåp och -dockor samt pressar • granskar textilvårdsprocessens gång, noterar avvikelser och informerar om dem • känner igen tecken på driftstörning i den maskinella utrustningen och kan avhjälpa störningar eller vid behov tillkalla hjälp • kan sakligt informera underhållspersonal om fel i utrustningen • utför de viktigaste av de rensnings- och justeringsåtgärder som krävs för maskinernas underhåll och störningsfria funktion • arbetar på sätt som minskar uppkomsten av avfall, t.ex. genom val av lämpliga förpackningsmaterial och genom mångsidigt bruk av transportsystemen • sorterar tvätteriets avfall och levererar det till behörig uppsamlingsplats <p>Arbetslivskunskap</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter arbets- och avlöningsfrågor konstruktivt inom sin arbetsgemenskap • känner till branschens kollektivavtal • känner till riskerna i tvätteriarbetet och handlar enligt arbetarskyddsanvisningarna • kan skydda sig personligen och iakttar den försiktighet som arbetsuppgifterna kräver • arbetar ergonomiskt • har reda på företagshälsovården och den hälsofrämjande verksamheten på sin arbetsplats • utnyttjar i sitt arbete den kunskap som bruks säkerhetsinformationen ger • reagerar snabbt i farliga situationer och hittar information om första hjälpen • sköter om sin egen arbetshälsa
---	--

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Som arbetsmiljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig kemtvätterier och tvätteributiker som tar emot kemtvätt.

3 § VÅRD AV SJUKHUSTEXTILIER

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinandens arbete grundar sig på kännedomen om basbegreppen på hygienens område.</p> <p>Examinanden känner sitt ansvar för att hygien hålls på en hög nivå, vilket syns i hans/hennes eget yttre och i arbetssätten. Examinanden är medveten om de kritiska momenten i tvätteriet och iakttar en ytterst noggrann handhygien.</p> <p>Examinanden känner till kvalitetsfordringarna på sjukhustextilier och kan prestera erforderlig kvalitet.</p>	<p>Aseptiskt arbete</p> <ul style="list-style-type: none">• behärskar grunderna i mikrobiologi och vet hur mikrober förökar sig och sprids (smitta)• känner till de termer som gäller hygien och sjukhustvätt• beaktar i sitt arbete olika grader av renhet, bl.a. infektion, aseptik, rengöring, desinfektion, sterilisering <p>Personlig hygien</p> <ul style="list-style-type: none">• följer mycket noggrant anvisningarna om handhygien• håller sig ren och snygg• skyddar sig på ändamålsenliga sätt i sitt arbete <p>Tvättprocess och efterbehandling</p> <ul style="list-style-type: none">• sorterar sjukhustextilierna och hanterar vanlig sjukhustvätt och infektionstvätt enligt gällande direktiv• är omsorgsfull och flink• sköter tvätt, fläckuttagning (omtvätt) och efterbehandling av sjukhustextilierna• använder maskinerna och apparaterna och rengör dem med iakttagande av hygienreglerna• tar de prov som behövs vid egenkontrollen• kontrollerar att sjukhustextilierna är rena och hela• packar textilierna på ändamålsenliga sätt med beaktande av sjukhushygien• sörjer för snygghet och ordning i förpackningsmiljön, sköter om rengöring och förvaring av förpackningsutrustningen och materialen

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

För bedömning av yrkesskickligheten i examensdelen vård av sjukhustextilier lämpar sig tvättinrättningar där man arbetar med sjukhustvätt. Examinanden skall uppfylla yrkesskicklighetskraven för examensdelen vattentvätt.

4 § VÅRD AV OPERATIONSSALENS TEXTILIER

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till de olika operationstextilierna och kvalitetsfordringarna på dem, t.ex. vad gäller mikrobiologisk renhet, kontroll av tvättresultaten och produkternas skick samt ändamålsenlig vikning och paketering. I sitt arbete iakttar examinandens gällande anvisningar och kvalitetskrav, förstår kraven och hur de ska tillämpas i praktiken, arbetar självständigt och kan ta initiativ, visar ansvarskänsla och betjänar kunderna flexibelt. Examinanden skaffar sig aktivt mera kunskap.	<ul style="list-style-type: none">• identifierar olika operationstextilmaterial och operationstextilprodukter• sorterar, kontrollerar och viker de olika textilierna• packar textilierna på överenskommet sätt• använder vid förpackningen olika metoder för hygienkontroll och -märkning• använder den apparatur som behövs i arbetet• är medveten om sitt ansvar för upprätthållandet av en hög hygienisk standard

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

För bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig sådana tvätterier eller instrumentvårdscentraler, där man tar hand om sjukhustvätt och förpackar och/eller steriliserar operationssalstextilier. Examinanden skall uppfylla yrkesskicklighetskraven för examensdelarna vattentvätt och vård av sjukhustextilier.

5 § VÅRD AV SPECIALTEXTILIER

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden har kännedom om specialtextilier (bl.a. festdräkter, kyrko-, teater- och museitextilier, folkdräkter, olika yt- och skyddsbehandlade textilier, pga. sin storlek ovanliga textilier), känner till textilier som är olika i fråga om ändamål, modell, material, finish och storlek, vet hur de tas emot, rengörs och efterbehandlas och klarar av att sköta dem. Examinanden förstår de speciella fordringar textilierna kan ställa, t.ex. om de är omätligt dyrbara eller förenade med särskilda kultur- eller känslövärden, och vet hur sådana värden inverkar på hanteringen av textilierna.	<ul style="list-style-type: none">• diskuterar skötseln av specialtextilierna med kunden när de tas emot och gör de reservationer som behövs• rengör textilierna med organiska lösningsmedel och vatten• väljer lämpliga tvättkemikalier och använder ändamålsenlig apparatur• väljer efterbehandlingsmetod allt efter textilvaran och den tillbudsstående apparaturen• förpackar textilierna på ändamålsenligt sätt• klarar behändigt av skötseln av de mest olika slags textilier• visar ansvar och omsorg vid utförandet av svåra arbetsuppgifter• kan prissätta servicen när det gäller textilier som kräver specialbehandling

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Arbetsmiljöer lämpade för bedömning av yrkesskickligheten i vård av specialtextilier är kemiska tvätterier och tvätteributiker med mångsidig service främst för privatpersoner. Examinanden skall uppfylla yrkesskicklighetskraven för examensdelen kemtvätt.

6 § TVÄTTERIBUTIKSSERVICE

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden handlar kundinriktat. Examinanden klarar de olika uppgifterna i ett tvätteri som huvudsakligen betjänar privata kunder, kan fungera i växelverkan med kunderna och vägleda dem i valet av textilvårdstjänster samt sätter värde på sitt arbete, vilket kommer till synes såväl i kundservicen som inom arbetsgemenskapen. I sitt arbete försöker examinanden bidra till marknadsföringen av sin bransch, kan behandla reklamationer på ett sakligt sätt, har beredskap för oväntade farosituationer och känner till larmsystemen.</p> <p>Examinanden har god kännedom om alternativa sätt att sköta material och textilier.</p> <p>Examinanden vet hur olika faktorer i tvättprocessen samverkar vid rengöringen av textilier, kan använda kemtvätteriets maskiner och anläggningar och åstadkommer förväntad kvalitet åt kunderna på sätt som är lönsamma för</p>	<p>Kundinriktad verksamhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • visar initiativ och ansvarskänsla och uppför sig korrekt • gör sitt bästa för kundlokalens och arbetsställets trivsamt och atmosfär av tillförlitlighet • sköter kundservicesituationer per telefon, känner till tvätteriets datasystem och kan använda dem enligt sina arbetsuppgifter • kan uttrycka sig muntligt och skriftligt i kundservicesammanhang och vid marknadsföring av tjänsterna • uppträder positivt, vänligt och marknadsmedvetet mot kunderna också i krävande situationer • behärskar olika betalningssätt och sköter penningtransaktioner och kassafunktioner ansvarsfullt • kan prissätta produkter som fordrar specialbehandling • använder olika automatiserade system (betalningar, tvätteriservice) • tar emot och vidarebefordrar kundrespons • vägleder kunderna i fall av reklamation och sköter klagomålen ändamålsenligt från tvätteriets och konsumentskyddets synpunkt • kan flexibelt ändra på sitt arbete • är medveten om skyldigheter och rättigheter förenade med arbetet • vet vilka säkerhetsåtgärder och larmsystem man tar till i nödsituationer <p>Materialkännedom</p> <ul style="list-style-type: none"> • granskar produkterna när de tas emot • gör behövliga reservationer och informerar kunderna om eventuella problem med skötseln av deras textilier <p>Tvättprocess</p> <ul style="list-style-type: none"> • märker och sorterar textilierna, väljer de rengöringsmetoder som är ändamålsenligast med hänsyn till materialets smutsighet och vidarebehandling • tvättar textilier med lösningsmedel och vatten

<p>tvätteriets verksamhet. Examinanden beaktar ergonomi och arbets säkerhet och förstår arbetstagarens ansvar för att den maskinella utrustningen hålls i skick.</p>	<p>(tvätt med organiska lösningsmedel, kemisk vattentvätt och normal vattentvätt)</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedömer om fläckuttagnings- och omtvätt behövs, utför förbehandling och fläckuttagnings • använder den allmännaste efterbehandlingsutrustningen (ångskåp/docka, stryk bord, press, paketeringsapparat) effektivt och ergonomiskt riktigt • beaktar i sitt arbete energikonsumtionen • sköter avfallshandlingen efter kemtvätt • packar kundernas textilier så att kvaliteten inte lider vid transporten • bedömer slutresultaten, förklarar för kunderna varför resultatet inte är perfekt ifall något fel inte går att avhjälpa
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Lämpliga arbetsmiljöer för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel är tvätteributiker där man utför kemisk tvätt.

7 § MATTSERVICE

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden är förtrogen med mattor av olika typ och material samt standarderna för mattskötsel, kan ta emot mattor och sköta dem med olika metoder, har historisk kunskap om tillverkningen och bruket av mattor och kan bedöma olika mattors värde.</p> <p>Examinanden vet vad som är speciellt inom mattskötseln, beaktar det i sitt arbete och känner till problemen vid mattvätt.</p> <p>Examinanden kan använda matttvätteriets maskiner och apparater och åstadkommer förväntad kvalitet åt kunderna på sätt som är lönsamma för tvätteriets verksamhet. Arbetssätten är ergonomiska.</p>	<p>Materialkänedom</p> <ul style="list-style-type: none">• tolkar mattstandarderna och begagnar sig av dem vid skötseln av mattorna <p>Mattskötselns särdrag</p> <ul style="list-style-type: none">• tar emot mattorna och vägleder kunderna i valet av tvättmetod• gör reservationer i problematiska fall• kan hantera kundrespons sakligt med hänsyn till konsumentskyddet och tvätteriet <p>Tvättprocess</p> <ul style="list-style-type: none">• kan mäta upp mattorna och prissätta servicen• sorterar, förbehandlar och väljer för mattorna lämplig tvättmetod• tvättar mattorna med tvättmaskin och genom plantvätt enligt olika metoder• väljer torkmetod alltefter typen av matta• förpackar mattorna så som deras typ förutsätter, med beaktande av transport och förvaring• inser arbetstagarens ansvar för att den maskinella utrustningen hålls i skick• känner till de olika slagen av kemikalier och hur de används med hänsyn till arbets säkerheten och miljövården

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Arbetsmiljöer lämpade för bedömning av yrkesskickligheten i examensdelen mattservice är olika tvätterier där mattor tvättas samt specialiserade mattväterier. Examinanden skall uppfylla yrkesskicklighetskraven för vattentvätt.

8 § TEXTILUTHYRNINGSSERVICE

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till de fordringar som ställs på uthyrningstextilier såväl från kundens och användningsändamålets som skötselns synpunkt, förstår sig på testning av produkterna samt vet att det finns specialbestämmelser om skyddskläder och kan tillämpa dem vid behov.</p> <p>Examinanden vet hur produkterna anskaffas och lagras, känner till uthyrningsföretagets produktsortiment och vet också med vilka märkningssätt produkterna identifieras.</p> <p>Examinanden känner till de hygieniska fordringar som olika kund-grupper ställer på respektive produkter och kan tillämpa dem i tvätteriarbetets olika skeden.</p> <p>Examinanden har reda på uthyrningstextiliernas bruksålder, vet vilka faktorer som påverkar brukstiden och kan reparera produkterna. Examinanden är på det klara med kvalitetsfordringarna, kontrollpraxis, kriterierna för utgallring och också omkostnadernas inverkan på textiluthyrningens lönsamhet.</p>	<p>Produktkunskap</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till olika uthyrningsartiklar och sätten att sköta materialen i dem• känner till fordringarna på artiklar som fordrar speciell skötsel och kan hantera dem rätt• utför provtvättningar och bedömer på basis därav om produkterna lämpar sig för uthyrning <p>Lagerhållning</p> <ul style="list-style-type: none">• märker uthyrningstextilierna på sätt som är ändamålsenliga från både användarens och uthyrarens synpunkt• sköter om lagringen av uthyrningstextilierna <p>Tvättprocess</p> <ul style="list-style-type: none">• tar emot, sorterar, tvättar, efterbehandlar och förpackar uthyrningstextilierna• följer behöriga hygiennormer i sitt arbete <p>Kundinriktad verksamhet</p> <ul style="list-style-type: none">• övervakar uthyrningstextiliernas kvalitet samt byter ut och avskriver textilier enligt överenskomna direktiv• reparerar uthyrningstextilier enligt överenskomna direktiv• kan för kunderna förklara miljöverkningarna och -fordringarna i samband med hyrestextilier• bekantar sig med de särskilda kraven i fråga om uthyrningstextilier, såsom den nordiska miljömärkningen för handduksautomater, och vet vad de betyder vid marknadsföringen av en produkt.

c) Att påvisa yrkesskickligheten

Som miljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig tvätterier som erbjuder textiluthyrningsservice. Examinanden skall uppfylla yrkesskicklighetskraven för vattentvätt.

9 § KUNDBETJÄNING OCH TVÄTTERIETS DATASYSTEM

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden är kapabel att sköta kundservicearbete i uthyrnings- och anstaltstvätterier, känner till datasystemen inom såväl kundservicen som produktionen och vet vilka faktorer som har betydelse för faktureringen på vardera delområdet. Examinanden är förtrogen med företagets kundregister och hur det används, kan behandla kundrespons och förstår vad korrekt och snabb behandling betyder för kundbelåtenheten.	<ul style="list-style-type: none">• arbetar med kundservice vid ett uthyrnings- och anstaltstvätteri• sköter kundbetjäningssituationer vid personliga kontakter, per telefon eller med elektroniska medier• sköter fakturering och fakturakontroll• kan behandla kundrespons sakligt och korrekt från tvätteriets och kundens synpunkt• klarar av betjäningen vid möten med kunder

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Som arbetsmiljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig tvätterier som idkar textiluthyrning och tvätt åt anstalter/ inrättningar.

10 § LÄDER- OCH PÄLSSKÖTSEL

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till olika lädersorter och pälskinn och kan välja skötselmetod för dem, även när det är fråga om svårbehandlade material.</p> <p>Examinanden kan använda läder- och pälsrengöringsföretagets maskinella utrustning och åstadkommer förväntad kvalitet åt kunderna på sätt som är lönsamma för verksamheten.</p> <p>Examinanden inser arbetstagarens ansvar för att maskiner och apparater hålls i skick och har tillräckligt god kännedom om olika kemikalier och deras användning med hänsyn till arbetssäkerhet och miljövård.</p> <p>Examinanden är kapabel att behandla kundrespons sakligt.</p>	<p>Materialkännedom</p> <ul style="list-style-type: none">• identifierar vid mottagandet de vanligaste slagen av läder och pälskinn• granskar produkterna med avseende på material, struktur, kvalitet och smutsighet och fyller i mottagningslistan <p>Tvättprocess</p> <ul style="list-style-type: none">• märker läder- och pälsplaggen samt prissätter skötseln av resp. produkter• väljer ändamålsenliga tvättmetoder• förbehandlar, rengör och efterbehandlar läderplaggen och pälsverken• skyddar sig i sitt arbete enligt givna anvisningar• använder kemikalier enligt bruksanvisningarna och hanterar kemikalieavfall så som miljövårdsdirektiven förutsätter• rengör använd apparatur och kontrollerar dess skick <p>Kundinriktad verksamhet</p> <ul style="list-style-type: none">• sköter respons från kunderna korrekt med hänsyn till konsumentskyddet och tvätteriverksamheten• diskuterar med kunderna enskildheter i skötseln, såsom förändringar i materialets färg och mjukhet

	samt eventuell färgning <ul style="list-style-type: none"> • kan göra reservationer beträffande skötseln
--	---

c) Att påvisa yrkesskickligheten

Som arbetsmiljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig tvätterier som tar emot och rengör läder- och pälsvaror. Examinanden skall uppfylla yrkesskicklighetskraven för kemptvätt.

11 § FÖRETAGSAMHET I TVÄTTERIBRANSCHEN

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden inser betydelsen av företagsverksamhet när det gäller serviceproduktion och styrs i sitt arbete av principerna för företagsamhet och lönsam verksamhet.</p> <p>Examinanden förstår vad kundinriktning, kvalitet, marknadsföring och kostnadsmedvetande betyder inom företagsverksamheten och för verksamhetens kontinuitet.</p> <p>Examinanden känner till företagsverksamhetens basbegrepp, ser företagsverksamhet som ett alternativ, förstår vilka faktorer man ska beakta när man planerar att bli företagare och skiljer mellan företagareverksamhet och arbete för annans räkning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste företagsformerna • kan bedöma sina personliga förutsättningar samt sina färdigheter och resurser för företagarbete och företagsetablering • vet vad som utmärker ett lönsamt företag och förstår vad risk innebär • kan skaffa sig kunskap om hur man grundar ett företag och inser också betydelsen av samarbete och nätverksbildning • känner till de allmännaste finansieringssätten, stödformerna och samarbetsnätverken • kan sköta ett tvätteriföretag

c) Att påvisa yrkesskickligheten

Som miljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig olika tvätteriföretag. Yrkesskickligheten kan påvisas med existerande företagsverksamhet (självvärdering, auditering gjord av bedömare) eller med ett större projektarbete i anslutning till företagsverksamhet i tvätteribranschen. Arbetsgivarens utlåtande behövs vid bedömning av ett utfört projekt.

12 § LOGISTIK INOM TEXTILVÅRDEN

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden vet hur arbetsfaserna följer varandra i tvätteriet och kan vid behov företa ändringar däri. Examinanden</p>	<p>Tvätteriets inre logistik</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till arbetsfaserna och ändrar på deras ordningsföljd vid behov

<p>känner till den automatiska sorteringen i olika produktionsskeden och vet på vilka grunder den sker.</p> <p>Examinanden känner till de olika metoder och redskap som används för förpackning av kundernas tvätt och kvalitetskraven på dem, inser betydelsen av skydd vid transporten av både ren och smutsig tvätt, kan arbeta i textillagret vid ett uthyrnings- eller anstaltstvätteri och förstår vad ett välfungerande textilförråd betyder för kundservicen och för tvätteriets textilomkostnader.</p> <p>Examinanden känner till tvätteriets distributionsrutten och hittar vederbörande kunder i registren, kan benämningarna på rutterna samt tidtabellerna och ser till att kundernas produkter blir rätt distribuerade. Examinanden förstår vad rutterna betyder för tvätteriets arbetsrutiner, vad transporterna och distributionen betyder för kundservicen och som en kanal för kundrespons, har reda på transporternas miljöeffekter och vet sina möjligheter att påverka dem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • begagnar sig av tvätteriets automationssystem och dataregister • väljer ändamålsenliga sorteringssystem och automatfunktioner <p>Förpackning och lagring</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter om anskaffning och rengöring av vagnar, rullpallar etc. som används vid interna transporter av tvätt • väljer sådana förpackningsmaterial och -redskap som medför minsta möjliga miljöbelastning • kontrollerar tvättens kvalitet och planerar förpackningssätt som motsvarar kundernas önskemål • känner till hygienbestämmelserna rörande tvättransporter och iakttar dem • sköter textilförrådsarbete <p>Transportfunktioner</p> <ul style="list-style-type: none"> • ordnar tvättransporterna per ruttnlinje enligt behörig tidtabell • kan placera in nya kunder i existerande distributionsrutten • arrangerar transporterna vettigt med hänsyn till miljön • sköter kundresponsen och förbindelserna med kunderna i samband med transporten av deras tvätt
--	--

c) Att påvisa yrkesskickligheten

Som miljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig tvätterier som idkar textiluthyrning och anstaltstvätt.

13 § SPRÅKKUNSKAP I SERVICESITUATIONER

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden reder sig på främmande språk i olika kundservicesituationer och vägleder för sin del kunderna i anlitaandet av tvätteriservice.	<ul style="list-style-type: none">• använder något främmande språk i kundservicesituationer• kan läsa text som gäller branschen på främmande språk• kan uttyda på främmande språk avfattade textilvårdsanvisningar och bruksanvisningar för maskiner, apparater och tvättkemikalier

c) Att påvisa yrkesskickligheten

Som miljö för bedömning av yrkesskickligheten i denna examensdel lämpar sig tvätterier som utför kemisk tvätt.

Beskrivning av arbetsmiljön

Textilvårdsbranschen är klart indelad i sektorerna vattentvätt och kemisk tvätt. Vattentvätterierna erbjuder textiluthyrnings- och tvättservice till olika inrättningar och företag. De allmännast förekommande uthyrningstjänsterna gäller arbetskläder, linnevaror och mattor. Vattentvätterierna är stora, industribetonade inrättningar, ofta specialiserade på bestämda slag av service. En betydande del av vattentvätterierna är sjukhustvätterier eller tvätterier som betjänar inkvarteringsföretag.

Kemtvätterierna erbjuder mångsidig service med inriktning främst på privata kunder. Vid dem är textilvården individuell och textilierna tvättas antingen med organiska lösningsmedel eller med vatten. Somliga tvätterier är specialiserade på t.ex. mattskötsel eller rengöring av skinnvaror. De största arbetsplatserna är höggradigt automatiserade, men i små tvätterier som betjänar privatkunder är arbetet till stor del manuellt.

De arbetsplatser som tar emot kemisk tvätt är servicetvätterier, där kundbetjäningen är personlig och de produkter som rengörs är av många olika slag. En del av tvätterierna är självbetjäningföretag eller ger möjlighet till självbetjäning vid sidan av den övriga verksamheten.

Beskrivning av yrkeskompetensen

Arbete inom textilvården innebär att man direkt eller indirekt arbetar med kundservice. Arbetets resultat syns i kundbelåtenhet och avtalad kvalitet på arbetet. Högklassig kundbetjäning har en avgörande betydelse för tvätteriverksamheten och företagets framgång.

Automatiseringen ökar efterhand i textilvårdsbranschen och att effektivt utnyttja de automatiska funktionerna kräver yrkesskicklighet. På stora arbetsplatser måste man kunna planera och samarbeta för att passa ihop arbetsfaserna och få arbetet att löpa smidigt. Vid betjäningen av privatkunder förutsätter mångfalden av textilmaterial och olika artiklar ett självständigt beslutfattande och praktiskt handlag. I en servicebransch är arbetets kvalitet och arbetstagarnas beteende viktiga marknadsföringsfaktorer. Det krävs att man är initivrik, omsorgsfull, noggrann och ansvarsmedveten i sitt arbete.

Företagskunderna är intresserade av tvätteriets kvalitetsstyrning och verksamhetens miljöeffekter. Konsumenterna är i första hand intresserade av de enskilda produkternas kvalitet. De som är sysselsatta i branschen måste vara medvetna om kvalitetstänkandet på sin arbetsplats och känna till gällande bestämmelser samt förbinda sig att iakttä dem.

Utgångspunkten för arbetet är att man uppfattar verksamheten i sin bransch på ett övergripande sätt och alltid är beredd att vidareutveckla sitt yrkeskunnande. För att upprätthålla sin yrkesskicklighet måste man följa med branschen och utvärdera sina egna kunskaper och färdigheter.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

UTBILDNINGSSTYRELSEN
Utbildningsstyrelsen/försäljning
Hagnäsgatan 2
Pb 380
00531 Helsingfors

Tfn: försäljning (09) 774 774 50
växel (09) 774 774
fax (09) 774 774 75
E-mail: myynti@oph.fi
Internet: www.oph.fi